

Saveti

Imam li pravo na INVALIDSKU PENZIJU?

Poštovane čitateljke i čitaoci!

Prije izvjesnog vremena pisao sam u Novom Glasniku o načinu sticanja penzije u Austriji. Poslije tog članka javilo mi se više čitalaca u želji da dobiju podrobnija objašnjenja vezana za ovu materiju. Na osnovu mnogobrojnih telefonskih upita primijetio sam, da popriličana broj čitalaca ima pogrešnu predstavu vezano za mogućnost dobijanja invalidske penzije. Stoga sam odlučio da u ovom broju podrobnije objasnim ovaj vid penzije.

U ASVG (Opšti zakon o socijalnom osiguranju) regulisano je pitanje ostvarivanja penzije. Pri tome se pravi osnovna razlika u načinu sticanja penzije službenika i radnika.

Ovim zakonom je regulisano opšte pravo kako službenika, tako i radnika, na sticanje penzije, ukoliko ispunjavaju uslove za sticanje penzije vezane za starost, odnosno minimalan broj godina penzionog osiguranja. Lice, koje ne ostvari minimalan broj godina penzionog osiguranja, nema pravo na podnošenje zahtjeva za invalidsku penziju.

Broj godina penzionog osiguranja ne igra nikakvu ulogu u slučajevima nastanka invaliditeta radi nesreće na poslu, odnosno u slučaju profesionalnog oboljenja.

Invalidska penzija se može steći za period od najviše 24 mjeseca. Po osnovu zahtjeva može doći do produženja penzije za još dvije godine. Ukoliko je invaliditet, tj. fizičko, odnosno psihičko oštećenje trajnog karaktera, te ima za posljedicu trajnu poslovnu nesposobnost, to oštećeno lice ima pravo na ostvarivanje trajne invalidske penzije.

Za ostvarivanje penzije ne igra nikakvu ulogu razlog nastupanja poslovne nesposobnosti, tj. invalidnost ne mora biti posljedica profesionalnog oboljenja, ili nesreće na poslu. Uslov za ostvarivanje prava na penziju je da je do poslovne nesposobnosti došlo po zapošljavanju radnika, odnosno službenika. Ukoliko je određeno lice bilo djelomično ili apsolutno poslovno nesposobno, prije zapošljavanja, tj. ukoliko po njegovom zapošljenju nije došlo do pogoršanja zdravlja u tjelesnom, odnosno psihičkom pogledu, to lice nema pravo na ostvarivanje invalidske penzije.

Kada je riječ o strancima, to specifični uslovi kao što su nedovoljno poznavanje

njemačkog jezika, porodična situacija, prethodne krivične presude, finasijska situacija, nemaju nikakvog uticaja na ostvarivanje invalidske penzije. Također ne igra nikakvu ulogu činjenica, da osigurani, radi starosti, nije bio u mogućnosti da pronađe posao na tržištu rada. U praksi sam se sreo sa većim brojem slučajeva, da su se lica, koja zbog starosti ili zdravstvene situacije, nisu mogla da dobiju zaposlenje preko zavoda za zapošljavanje, znači lica koja nisu imala nikakvu šansu za dobijanje posla, obraćala sa zahtjevom za ostvarivanje invalidske penzije. Zato želim da ponovno naglasim, da nemogućnost pronalaženja posla ne igra nikakvu ulogu pri ostvarivanju prava na invalidski penziju.

Kod nastupanja invalidnosti zakon pravi razliku da li se radi o radniku ili službeniku. Po pitanju radnika zakon nadalje pravi razliku između onih koji su obavljali posao za koji su stručno osposobljeni (dakle imaju potrebnu školsku, odnosno stručnu kvalifikaciju) i onih koji to nisu. Kada je riječ o radnicima koji su obavljali posao u okviru njihove stručne kvalifikacije, oni mogu biti proglašeni invalidima u slučaju da su tjelesno ili psihički nesposobni za rad ispod 50%. Pri tom se vrši usporedba sa zdravim, poslovno sposobnim radnikom, sličnog nivoa stručne naobrazbe i sa sličnim radnim iskustvom u struci. Kada je riječ o radnicima koji nemaju stručnu kvalifikaciju, oni mogu biti proglašeni invalidima samo u slučaju da nisu sposobni ni za kakav posao.

Da li i u kojoj mjeri je jedan radnik poslovno nesposoban, utvrđuje sudski vještak medicinske struke. Pored toga, sudski vještak za pitanja stručnosti i sposobnosti radnika za obavljanje posla utvrđuje da li radnik može teoretski obavljati neki drugi posao za koji je potrebna slična naobrazba i radno iskustvo. Stoga se u praksi nerijetko događa da sudski vještak utvrdi da radnici, koji su mišljenja da zbog djelomične radne nesposobnosti ne mogu više obavljati posao u svojoj struci, mogu teoretski obavljati neki drugi posao. Pri tome je irelevantno da li radnik uopšte ima šanse da dobije neki drugi posao. Pitanje mogućnosti pronalaženja posla uopšte se ne ispituje od strane sudskog vještaka.

S druge strane, kada je riječ o

službenicima, oni se smatraju poslovno nesposobnim ukoliko njihova tjelesna ili psihička sposobnost opadne ispod 50%. Pri tome se vrši usporedba sa zdravim službenikom istog obrazovnog nivoa i istih stručnih sposobnosti. Ukoliko je određeni službenik priučen da obavlja određeni posao, to se on može uputiti na obavljanje drugog, sličnog posla. Sudski vještak za pitanja stručnosti i sposobnosti radnika za obavljanje posla treba da utvrdi da li određeni službenik i pored tjelesnih oštećenja može obavljati neki drugi, sličan posao. Kao i kod radnika, sudski vještak ima obavezu da utvrdi samo mogućnost radnika da obavlja neki drugi posao, ne ispitujući pri tom da li radnik ima realne šanse da na tržištu rada pronađe takav jedan posao.

Iz izloženog nedvosmisleno proizilazi da se invalidnost utvrđuje isključivo putem sudskog vještaka. Kako pitanja invalidske penzije nerijetko završavaju na sudu, moram istaći da veoma često lica, koja su napornim radom pretrpjela značajna zdravstvena oštećenja, te samim tim nisu sposobna da i dalje obavljaju dotadašnji posao, imaju veoma male šanse na ostvarivanje invalidske penzije. Realnu mogućnost na ostvarivanje invalidske penzije imaju samo ona lica, kod kojih su tjelesna, odnosno psihička oštećenja, izrazito velika.

Kako je socijalno pravo, posebno pravo na invalidsku penziju veoma kompleksno, to bih vas savjetovao da se, prije nego što poduzmete određene korake u pravcu ostvarivanja prava na invalidski penziju, obratite advokatu u kojeg imate povjerenja. ■

Mag. Michael Warzecha
Rechtsanwalt/Advokat

**SAVETOVANJE NA VAŠEM
MATERNJEM JEZIKU**

- **Pravo boravka**
- **Radno pravo**
- **Stambeni/Vlasnički odnosi**
- **Privredno pravo (osnivanje firmi u Austriji i domovini)**
- **Porodično pravo (razvodi, usvajanja i sl.)**
- **KRIVIČNI POSTUPCI**

Stubenring 4, A-1010 Wien
Tel. +43/1/513 95 66
Fax. +43/1/512 59 46